

Duurzaam bruggen slaan

En daadkrachtig doorpakken

Coalitieprogramma gemeente Overbetuwe 2024-2026

CDA
OVERBETUWE
voor de volgende generatie

D66
overbetuwe

VVD Overbetuwe

GROEN
LINKS
OVERBETUWE

 PvdA

Voorwoord

Voor u ligt het coalitieprogramma van de gemeente Overbetuwe voor de periode van 30 juni 2024 tot 18 maart 2026. Bijzondere omstandigheden in de Overbetuwse politiek hebben er toe geleid dat halverwege deze raadsperiode 2022-2026 een nieuw college aantreedt. Dit nieuwe college is gemotiveerd om een daadkrachtig gemeentebestuur van Overbetuwe te vormen. Het vindt daarvoor een solide basis in dit coalitieprogramma en in de steun van de fracties die het tot stand brachten. De lokale fracties van CDA, D66, VVD, GroenLinks en PvdA zijn samen de dragende partijen in de Overbetuwse gemeenteraad.

De bestuurlijke situatie brengt met zich mee dat het voorliggende coalitieprogramma minder dan een tweetal jaren werking heeft. Het coalitieprogramma voor het eerste deel van deze raadsperiode bevat veel elementen waar ook onze nieuwe coalitie achter kan staan. Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat de wereld om ons heen medio 2024 anders is dan aan het begin van deze raadsperiode. Vooral financieel zijn de vooruitzichten een stuk somberder. Bijstellingen zijn alleen daarom al noodzakelijk. Daarnaast hebben wij vanuit onze verschillende achtergronden de wens om sommige zaken anders te doen.

De titel van dit coalitieprogramma is zorgvuldig gekozen. De term duurzaam verwijst naar het klimaat en onze leefomgeving, maar ook naar het borgen van voorzieningen voor onze inwoners en in de dorpen. Waar we 'inwoners' noemen, bedoelen we ook ondernemers, verenigingen, organisaties etc. Onze gemeentefinanciën willen wij ook op langere termijn op orde houden. In Overbetuwe zijn we gewend aan een constructieve samenwerking met alle partijen in de raad en tussen raad en college. Dat willen we graag zo houden. We geven het college tijd en ruimte om beleid te formuleren en uit te voeren. Wij vinden dat de scoringsdrift en afrekencultuur die om ons heen gemeengoed lijken te worden, niet passen bij Overbetuwe.

Voor een goed bestuur in de komende periode zullen wij bruggen moeten slaan. Speerpunt is en blijft de verbinding te zoeken met onze inwoners en met de grote verscheidenheid aan organisaties die namens hen contact hebben met de gemeente. Met onze collega's in de raad willen wij nauw samenwerken waar dat kan en op respectvolle wijze van mening verschillen waar dat moet. Wij zullen grotendeels voortgaan op de beleidlijnen uit het vorige coalitieprogramma, en onze aanpassingen daarop zorgvuldig vorm geven. Onze afspraken zijn dan ook veelomvattender dan enkel de in dit coalitieprogramma benoemde accenten. Dat onze plannen zich ook uitstrekken tot na 18 maart 2026 is voor zichzelf sprekend. Wij slaan ook op die manier een brug: een brug tussen het heden, het verleden en de toekomst.

Kortom: wij zien er naar uit om samen met u duurzaam bruggen te slaan.

Leeswijzer

Dit coalitieprogramma is zo beknopt mogelijk opgesteld. Beleid wat al is vastgesteld of wordt uitgevoerd en wat op de instemming kan rekenen van de coalitiepartners, blijft buiten dit coalitieprogramma. Ook onderwerpen waarover wij in coalitieverband geen afspraken willen maken, omdat we dat niet nodig vinden of omdat er op dit moment nog teveel onzekerheden bestaan, komen hier niet in voor. Wij hebben ervoor gekozen om onze relevante beleidsvoornemens en onderwerpen aan u te presenteren in een vrije indeling. De huidige indeling van de gemeentelijke programmabegroting houden wij voor de resterende duur van deze raadsperiode ongewijzigd in stand.

Het coalitieprogramma is dus niet bedoeld en evenmin geschikt als visiedocument voor het gehele gemeentelijke beleidsspectrum. Het is een document waarin de basis voor samenwerking tussen de coalitiepartijen is vastgelegd: niet meer en niet minder.

Samenstelling college en portefeuillevverdeling

Burgemeester Patricia Hoytink-Roubos is voorzitter van het college en draagt in haar hoedanigheid als burgemeester een portefeuillevverantwoordelijkheid. Haar portefeuille bestaat uit een aantal wettelijke taken, zoals Openbare Orde en Veiligheid, Integriteit, Juridische Zaken, Evenementenvergunningen, Communicatie en Representatie. Daarnaast heeft de burgemeester portefeuilles op de beleidsterreinen van Toezicht & Handhaving en Personeel & Organisatie.

Graag stellen wij ook onze (kandidaat) wethouders aan u voor:

<p>Wijnte Hol (CDA) wethouder 1e locoburgemeester</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verstedelijkingsagenda • Bouwen en Ruimtelijke Ordening • Omgevingswet, Omgevingsvisie • Mobiliteitsbeleid en Infrastructuur (verkeer/spoor) • Openbare ruimte (niet: groen) • Sport- en sportvelden • Evenementenbeleid • Recreatie en Toerisme • GMR Groene Groei en GMR Verbonden Regio
<p>Rik van den Dam (GroenLinks-PvdA) wethouder 2e locoburgemeester</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Financiën en Belastingen • Groen (inclusief klimaatadaptatie, biodiversiteit, water) • Landelijk gebied waaronder Landschappelijke Ontwikkeling) • Milieu- en omgevingszaken (ODRA) • Schuldienstverlening, Armoede- en minimabeleid • Werk en inkomen (P-wet) • GMR Ontspannen Regio
<p>Evert Westerbeek (D66) wethouder 3e locoburgemeester</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs en onderwijshuisvesting • Kunst, cultuur en erfgoed • Energie, warmte en circulariteit • Krachtige kernen en Participatie • Dienstverlening waaronder Publiekszaken • ICT en Informatieveiligheid • Dierenwelzijn • Inburgering statushouders • Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), • Welzijn en Maatschappelijk werk • GMR Circulaire Regio

<p>Karel Grimm (VVD) wethouder 4e locoburgemeester</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Woonbeleid inclusief Woonzorgvisie • Grondzaken • Maatschappelijk en gemeentelijk vastgoed • Economische Zaken en bedrijventerreinen • Inkoop en aanbesteding • Doelgroepenvervoer (inclusief leerlingenvervoer) • GMR Productieve Regio
<p>Chantal Teunissen (CDA) wethouder 5e locoburgemeester</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorg (o.a. jeugdhulp, gecertificeerde instellingen, jeugdzorg+, kinderbeschermingsmaatregelen, JGZ, jongerenwerk, Veilig Thuis, Opvoeding, Jeugdwet Preventie) • Volksgezondheid (Wpg) • Inclusieve samenleving • Speelbeleid

Samen vormen zij het bestuurlijke team van de gemeente Overbetuwe. Zij maken een frisse, nieuwe start en zetten de schouders onder de voornemens uit dit coalitieprogramma.

Daadkrachtig doorpakken

Wij willen dat het nieuwe college stappen zet in concrete uitvoering van plannen. In plaats van een veelheid aan nieuwe plannen te bedenken, is juist het tonen van realisatiekracht datgene wat wij van dit college verwachten. Dat betekent keuzes maken (prioriteren) en daardoor uiteindelijk meer realiseren voor onze inwoners.

Wat hebben we afgesproken?

Wij hebben op een aantal beleidsterreinen specifieke afspraken gemaakt, of willen accenten leggen, die we hierna met u delen.

Een gemeente voor iedereen

Niemand in onze gemeente mag last hebben van vooroordelen, discriminatie of uitsluiting. Waar nodig en mogelijk, grijpen we in. Om iedereen mee te kunnen laten doen, is heldere en begrijpelijke communicatie naar onze inwoners een absolute voorwaarde. Onbegrijpelijke taal schrikt mensen af. OverbetuweDoet is bijzonder waardevol om kleinschalige initiatieven die mensen met elkaar verbinden, mogelijk te maken. Dit willen wij dan ook voortzetten.

Participatiebeleid

Wij zijn in het algemeen tevreden over de werking van participatiebeleid. Wel voelen wij de noodzaak om richting inwoners duidelijker te maken welke mogelijkheden er zijn voor participatie, maar ook welke niet (verwachtingenmanagement /kaderstelling). Initiatiefnemers van plannen hebben een eigen verantwoordelijkheid om participatie te organiseren. Daarnaast zetten wij ons onverminderd in om jongerenparticipatie te bevorderen.

Keuzes maken

Wij maken politieke keuzes mede op basis van de beschikbare financiën en de beschikbare ambtelijke capaciteit, zodat we die keuzes daadkrachtig kunnen uitvoeren. Dat vinden wij realistisch en verantwoord. Onze keuzes mogen nooit ten koste gaan van veiligheid.

Financiën

We zijn geconfronteerd met een financieel gat in de begroting voor 2025, 2026 en verder. Dit gat wordt voornamelijk veroorzaakt door het financiële beleid vanuit het Rijk. Er is onvoldoende budget beschikbaar gesteld om de taken op het gebied van het Sociaal Domein uit te voeren en we worden onevenredig gekort op het gemeentefonds omdat de waarde van vastgoed in Overbetuwe bovengemiddeld stijgt.

Afgesproken is om het structurele deel voor zowel het gat in de begroting 2025 als gevolg van de meicirculaire en mogelijk nog aanstaande ontwikkelingen, als in de begroting voor 2026 en verder, te dekken volgens de verdeling 70% beperking van de uitgaven en 30% verzwaring van de lasten (waaronder OZB verhoging). Incidentele tekorten worden in mindering gebracht voordat de afgesproken verdeling wordt toegepast. Bij het beperken van de uitgaven zijn het fysieke en het sociale domein van gelijkwaardig belang.

Voor verzwaring van lasten geldt scenario 4 ("gelijk aan regiogemeenten") uit het Van den Bosch & Partners onderzoek, als plafond voor de verhoging van de OZB. Een stijging van de OZB is geen doel op zich. In alle gevallen geldt dat budget de inhoud volgt. Dat wil zeggen dat er alleen budget beschikbaar wordt gesteld, als er daadwerkelijk beleid is waarvoor concrete uitgaven moeten worden begroot.

Het weerstandsvermogen moet ruim voldoende blijven (weerstandsratio > 1,4 < 2,0).

Wanneer we dat realiseren is er geen noodzaak om een absoluut minimum niveau voor de algemene reserve af te spreken. Het streven blijft om een algemene reserve van minimaal € 10 miljoen te hebben.

Aan de voortdurende financiële druk die het Rijk legt op gemeentelijke begrotingen, moet een einde komen. Wij willen het initiatief nemen om in samenwerking met andere gemeenten, hetzij in onze regio, hetzij in andere bestuurlijke verbanden, een nader in te vullen vorm van protest te organiseren.

Grote (en vaak kostbare) projecten

Onder grote projecten verstaan wij werkzaamheden die in principe eenmalig zijn, waarvan de totstandkoming projectmatig wordt aangestuurd en die zich uitstrekken over meerdere jaren. Voor grote projecten zal de raad een afwegingskader vaststellen na een voorstel van het college. Tegenvallers binnen een project moeten in beginsel binnen dat project worden opgevangen. Als dat niet lukt, zal de gemeenteraad actief worden betrokken in de mogelijke vervolgstappen. We zullen telkens nagaan of er synergievoordelen gerealiseerd kunnen worden door clustering van meerdere projecten, naast (her)prioritering en fasering, om daarmee de realisatiekracht te vergroten.

Woningbouw

Woningbouw is een topprioriteit en dat gaan wij zoveel mogelijk stimuleren. Daarbij is het ons doel om gelijkwaardige ontwikkelingen in alle dorpen mogelijk te maken. Wij hebben er maatschappelijk baat bij wanneer we de drempels voor het realiseren van woningbouw terugbrengen. In dat kader is het wenselijk om stedenbouwkundige en ambtelijke adviezen minder zwaar te wegen en procedures daaromtrent te versoepelen. Daarom zal de rol van de commissie ruimtelijke kwaliteit worden heroverwogen. Vooral bij kleinschalige projecten is een afbouw van de rol van deze adviezen gepast. Prioritering van projecten is eveneens een goed middel om woningbouw te bevorderen.

Betaalbare woningen en bijzondere woonvormen

Wanneer er woningen gebouwd worden, houden we rekening met alle doelgroepen en stimuleren wij vooral betaalbare woningbouw. Dat geldt voor zowel koopwoningen in de lagere prijsklasse als voor (sociale) huurwoningen, die beiden prioriteit hebben. Bij nieuwe initiatieven voor woningbouw geven we ruimte aan bijzondere woonvormen, zoals woonwagendplaatsen en tiny houses. Participatie is hier bijzonder belangrijk en dient afgerond te zijn voor het omgevingsplan ter inzage wordt gelegd.

Duurzame en veilige mobiliteit

Voor een functionerende maatschappij is het belangrijk dat mensen mobiel zijn. Echter, wegen slibben dicht en de uitstoot van verkeer draagt niet bij aan het halen van klimaatdoelstellingen. Wij willen inzetten op verbeteren van de mobiliteit in onze gemeente en daarbij heel specifiek duurzame vormen van mobiliteit bevorderen (fietsers en voetgangers). Versoberingen op de mobiliteitsagenda vinden wij onwenselijk.

Bij woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen hoort ook een goede ontsluiting. Het registreren (en aansluitend verbeteren) van verkeersonveilige situaties op basis van informatie uit de praktijk moet worden gezien als gelijkwaardig aan onderzoeken door externe bureaus.

Regionale samenwerking

Wij hechten aan een goede samenwerking in de regio. Het uitgangspunt is “lokaal waar het kan en regionaal daar waar het meerwaarde oplevert”. Daarbij is van belang dat wij voldoende democratische invloed hebben op samenwerkingsverbanden. We willen onze gemeentelijke standpunten herkennen in de regionale aanpak en we bewaken de kosteneffectiviteit. Wij willen erop toezien dat aan deze voorwaarden voldaan wordt.

Economie

Het verbeteren en uitbreiden van bedrijventerreinen is belangrijk voor de lokale economie. Daarnaast is het economisch versterken van de dorpskernen, via bedrijveninvesteringszones, onze wens. Dit bevordert levendige en leefbare dorpen.

Onderwijs

Wij zijn trots op de Overbetuwse onderwijsinstellingen. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst; een toekomst die mede vorm wordt gegeven door goed onderwijs. Wij hechten waarde aan maatschappelijke en culturele projecten. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting. Wij staan voor een goede huisvesting en willen doorgaan met de ingezette plannen voor primair en voortgezet onderwijs. Wij werken actief samen met scholen, kinderopvang en zorginstellingen aan gelijke kansen voor kinderen.

Sportbeleid

De coalitie blijft onverminderd investeren in een actieve en gezonde leefstijl voor onze inwoners. Het sportbeleid “een leven lang gezond, vitaal en actief” en het sportakkoord vormen daarvoor het fundament. We sturen actief op meer samenwerking van de sportaanbieders, voor een zo optimaal mogelijke benutting van gemeentelijke sportaccommodaties en -velden. In het verlengde daarvan wordt de benodigde capaciteit niet alleen per vereniging of sportdiscipline beoordeeld, maar ook afgewogen op basis van het verzorgingsgebied. De openbare ruimte en het gemeentelijke vastgoed worden actiever ingezet voor het “BOSS” principe (Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten).

Sociaal domein

Het sociaal domein omvat een fors deel van de uitgaven in de gemeentebegroting. Het doorvoeren van bezuinigingen op het sociaal domein is ingrijpend. We praten immers over mensen die zorg nodig hebben, soms kwetsbaar zijn en die moeten kunnen rekenen op de overheid om hen bij te staan. Wanneer we uitgaven in het sociale domein moeten beperken, willen we niet onze inzet op preventie of de kwaliteit van zorg terugbrengen. Goede preventie zorgt immers voor verbetering van welzijn, vermindering van zorgvraag en van de daarmee gemoeide uitgaven. De baten van preventie in het sociaal domein maken we zichtbaar in de begroting(en).

Schulddienstverlening en minimabeleid

In andere gemeenten zijn diverse experimenten rondom schulddienstverlening uitgevoerd. Ook wij staan hier open voor en verkennen wat de mogelijkheden zijn voor Overbetuwe. Wij kennen in Overbetuwe reeds bestaand minimabeleid. Het bereik daarvan willen wij vergroten om het beleid effectiever te maken.

Opvang van vluchtelingen

Wij houden ons aan de landelijke taakstellingen die gelden voor opvang van vluchtelingen. Wij staan voor humane opvang die past bij de “draagkracht” die onze kernen hebben, zoals we dat al eerder hebben gedaan. We zijn ons ervan bewust dat het nieuwe kabinet mogelijk met wijzigingen gaat komen. Daarover zullen we dan het gesprek aangaan met elkaar en met de regio.

Cultureel erfgoed

Overbetuwe is rijk aan cultureel erfgoed, dit is nog niet goed in kaart gebracht. Wij willen de registratie van cultureel erfgoed op orde brengen, waarbij de noodzakelijke budgetruimte gevonden kan worden door tijdelijke besparingen op de aanschaf van kunstwerken. Voor dit project is samenwerking met Lingewaard wenselijk.

Milieustraten en zwembaden

Wij vinden het een groot goed dat de inwoners van onze gemeente zowel in het oostelijke als in het westelijke deel de beschikking hebben over een passend aanbod aan voorzieningen. Om die reden willen wij de twee zwembaden en de twee milieustraten in onze gemeente open houden. Wij begrijpen dat hiervoor middelen nodig zijn die elders in de gemeentebegroting gevonden moeten worden.

Duurzaamheidsambities

Onze vastgestelde duurzaamheidsambities laten wij niet los. Wij denken daarbij onder andere aan verduurzaming van woningen, bedrijven en gemeentelijk vastgoed. Lessen die we kunnen leren uit onderzoeken rondom energietransitie en community-building, zoals door de Radboud universiteit, zijn waardevol en worden waar mogelijk toegepast in Overbetuwe. Wij streven een groenere inrichting van onze kernen na, die beter geschikt is voor klimaatadaptatie.

Zon- en windenergieparken

Wij willen geen nieuwe grootschalige zon- en windenergieparken. Kleinere initiatieven stimuleren wij door het leveren van maatwerk. Wij willen snel een afwegingskader voor duurzame energie opwekking. Deze uitgangspunten willen we ook verwerken in de omgevingsvisie die in deze raadsperiode nog zal worden vastgesteld. Het aantal windmolens bij Zetten zullen we beperken tot twee, op grondgebied van Overbetuwe ten zuiden van de A15, zodat er meer ruimte overblijft voor woningbouw.

Tot besluit

De grote diversiteit aan terreinen waarop de gemeente een rol speelt, zou de aanleiding kunnen zijn voor een coalitieprogramma wat een veelvoud aan pagina's kent. Wij hebben daar mede gezien de situatie bewust niet voor gekozen. De inwoners van Overbetuwe hebben er recht op dat zij snel weer op een daadkrachtig gemeentebestuur kunnen rekenen.

Een goed functionerend gemeentebestuur hoeft ook niet alles in beton te gieten, integendeel. Door elkaar op te zoeken, het debat aan te gaan en te zoeken naar oplossingen die voor iedereen aanvaardbaar zijn, ontstaan betere besluiten. Wij willen een gemeentebestuur vormen waarbij de kracht van argumenten belangrijker is dan partijpolitieke herkomst. Met nadruk nodigen wij alle fracties in de Overbetuwse gemeenteraad uit om een kritische en constructieve rol te spelen bij het besturen van deze mooie gemeente in de komende periode.

Deze uitnodiging aan alle fracties in de gemeenteraad reflecteert onze wens om bruggen te slaan in de meest pure betekenis van de uitdrukking. Van Dale verwoordt het als volgt:

Over de figuurlijke betekenis van *een brug slaan* vermeldt het *Groot Uitdrukkingenwoordenboek* van Van Dale (2006): "twee groepen met elkaar in contact brengen, zodat er wederzijds begrip ontstaat. De brug is hier een symbool voor de uitwisseling van gedachten en ervaringen. De brug verbindt twee werelden die eerder van elkaar gescheiden waren."

Wij zien er naar uit om samen met onze collega's in de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie, onze partners in de regio, maar bovenal samen met onze inwoners, duurzaam te zorgen voor een nog mooier Overbetuwe!

Aldus getekend in Park Lingezegen, Elst, op 30 juni 2024

Namens het CDA Overbetuwe	
Wijnte Hol (wethouder)	
Chantal Teunissen (wethouder)	
Luca Consoli (namens de fractie)	
Namens GroenLinks Overbetuwe	
Rik van den Dam (wethouder)	
Thijme Hoffmann (namens de fractie)	
Namens de PvdA Overbetuwe	
Rik van den Dam (wethouder)	
Elbert Elbers (namens de fractie)	
Namens de VVD Overbetuwe	
Karel Grimm (kandidaat wethouder)	
Peter de Waard (namens de fractie)	
Namens D66 Overbetuwe	
Evert Westerbeek (kandidaat wethouder)	
Mariël de Vries (namens de fractie)	